

KJØNNSDYSFORI

Hva er det?

Kjønnsdysfori - hva er det?

Informasjonsbrosjyre

Om HBRS

Harry Benjamin Ressurssenter (HBRS) arbeider for mennesker som opplever kjønnsdysfori og som søker/går igjennom en kjønnskorrigerende behandling på Rikshospitalet.

HBRS ble stiftet 9 januar 2000, og har som mål å arbeide politisk og sosialt for at kvinner og menn som går igjennom en kjønnskorrigerende behandling på Rikshospitalet skal kunne leve åpent, uten frykt for å bli sosialt utstøtt eller diskriminert.

HBRS er en pasient og brukerorganisasjon som arbeider for å informere og øke kunnskap vedrørende kjønnsdysfori, og være en pådriver for et godt og trygt behandlingstilbud i Norge.

Vi arbeider med forebyggende helsearbeid. Forbedre levekår og livsvilkår, styrke mennesker i vår gruppe sin psykiske helse slik at de fungerer i skolen, arbeide og ute i samfunnet.

HBRS ser det som viktig å bygge bro mellom brukerorganisasjon og et fagmiljø. En gjensidig forståelse for et slikt samarbeid av brukerkompetanse og helsefagligkompetanse vil være med på å sikre mennesker i vår målgruppe en faglig trygg og rett behandling.

HBRS skal ledes av mennesker i vår målgruppe som har som mål å arbeide for og fremme målgruppens krav og rettigheter og vise stor omsorg for alle medlemmer.

HBRS er en landsdekkende forening.

HBRS er en selvstendig forening

HBRS er partipolitisk uavhengig og uavhengig av trossamfunn.

Alle som arbeider i HBRS har taushetsplikt.

Du kan gjerne avtale møte på vårt kontor i Oslo (time etter avtale) Telefon: 22 11 40 40 E-post: info@hbrs.no Betsøks- og postadresse: Christian Krohgs gate 34, 5 etg. 0186 Oslo

Kjønnsdysfori

Diagnosen kjønnsdysfori - hva er det?

Innhold

1. Innledning
2. Hva diagnosen kjønnsdysfori ikke er
3. Hva er da diagnosen kjønnsdysfori?
4. Behandling

1. INNLEDNING

Mange har nok en eller annen gang hørt om diagnosen kjønnsdysfori. I media beskrives personer med kjønnsdysfori ofte som personer som har en opplevelse av at de er født i feil kropp. Spesielt har TV2-serien «Født i feil kropp» synliggjort mennesker med kjønnsdysfori. Serien er fortsatt tilgjengelig på TV-2 sumo. Dokumentar serien har betydd mye for en større forståelse av kjønnsdysfori. Serien synliggjorde for første gang i Norge at også barn får behandling for kjønnsdysfori på Oslo universitetssykehus ved den Nasjonale Behandlingen for kjønnsdysfori. En viktig årsak til at dokumentarserien har bidratt til større forståelse er deltagerne i serien og produksjons selskapet.

For mange mennesker er allikevel denne diagnosen noe ukjent, fremmed og kanskje også skremmende. For personer som har eller har hatt diagnosen, kan et møte med andre mennesker være meget varierende. En del forstår hans eller hennes situasjon, og gir full støtte. Andre reagerer med frykt, ubehag og fiendtlighet. Følgende av dette blir at mennesker i denne gruppen kan få store problemer med et sterkt ubehag over omgivelsenes reaksjon.

Noen mennesker i denne gruppen tvinges til å slutte i sitt arbeide eller skole. Det å få seg arbeide samtidig som man er i kjønnskorrigerende prosess kan for noen være vanskelig selv om situasjonen i dag er betydelig bedre enn tidligere. Han eller hun kan gi tildeles tvetydig eller særegent utseendemessig inntrykk (selv om arbeidet ikke har noe med utseende å gjøre), dels skape forvirring gjennom den pågående sosiale kjønnsforandringen.

Fordommer kan man som tilhørende denne gruppen også møte fra helsepersonell, som har som sin oppgave å hjelpe andre mennesker, men som dessverre har for lite kunnskap om denne diagnosen. Det kan føre til at mennesker i denne gruppen ikke føler seg forstått som igjen kan føre til mistillit.

2. HVA DIAGNOSEN KJØNNSDYSFORI IKKE ER

Mange mennesker forveksler diagnosen kjønnsdysfori med både homofili og transvestisme. Dette kommer gjerne som følge av mangel på kunnskap og forståelse. For denne gruppen handler det grunnleggende om kjønnsidentitet, og handler ikke om seksuell orientering eller kjønnsuttrykk, men kjerneidentiteten.

Diagnosen kjønnsdysfori kan for mange være en opplevelse av å være født i feil kropp. Det betyr ikke nødvendigvis at man opplever at alt ved kroppen er feil. Men en del av kroppen passer ikke i forhold til opplevd kjønnsidentitet. Hvis man ikke opplever at noe er feil ved kroppen vil man heller ikke oppleve kjønnsdysfori.

3. HVA ER DA DENNE DIAGNOSEN?

Mennesker med diagnosen kjønnsdysfori opplever fra barndommen eller puberteten at de psykisk tilhører det motsatte kjønn, dvs. motsatt av hans eller hennes kroppslige kjønn. Dette kan for vedkommende få store dramatiske følger.

Oppveksttiden kan for noen bli forvirrende og vanskelig både for personen selv og dens familie. Han eller hun kan oppleve det vanskelig å få egen familie og barn.

Problemet oppstår i den sosiale omgangen med så vel skolekamerater, arbeidskolleger, venner og naboer.

Selv om mange opplever barndom og ungdomstiden vanskelig er det også stadig flere som får være seg selv fra de er barn og som ikke opplever barndommen og ungdomstiden veldig vanskelig. HBRS har arbeidet for denne gruppen i 20 år og ser en svært positiv utvikling for barn og unge med kjønnsdysfori. Stadig flere får være seg selv på skolen og stadig flere barn får pubertetsutsettende behandling på Oslo universitetssykehus.

Men fortsatt er det alt for mange som får store utfordringer med den psykiske helsen. Problemene som en del personer i denne gruppen opplever er så alvorlige at det blir en stor psykisk påkjenning.

En del får selvmordstanker og noen ser selvmord som en siste utvei. En Svensk doktorgrad fra 2016 viser til at 25% av informantene i undersøkelsen hadde dårlig psykisk helse. De fleste hadde psykiske utfordringer med angst og depresjon (Dhejne et al., 2016). Rapport fra den Nasjonale behandlingstjenesten for kjønnsdysfori (NBTS) viser til at 50 – 70 % av pasienter har store utfordringer med angst og depresjon.

Kjønnsdysfori er ikke en psykitrisk diagnose i ICD11, som ble lansert 2018, men ubehandlet og ved stor motstand fra familie og nærmiljø kan det føre til store psykiske plager og selvmordstanker. Noen personer i denne gruppen har ikke noe minne av at de noen gang har kjent at de har tilhørt noe annet kjønn en det de opplever å være.

Dette innebærer at mange beskriver diagnosen og opplevelsen som «Født i feil kropp». All erfaring med behandling av personer med kjønnsdysfori viser at det ikke er noe som "går over", men at det er en livslang prosess.

De aller fleste får et bedre liv etter å ha gjennomgått kjønnskorrigerende behandling. Den psykiske helsen styrkes, selvmords frekvens går kraftig ned, og mange fungerer bra i skole og arbeidsliv. Men utfordringer kan forekomme selv etter endt behandling.

4. BEHANDLING

For mennesker med diagnosen kjønnsdysfori blir følelsen og ubehaget av å leve i en kropp som ikke samstemmer med opplevd kjønnsidentitet så sterkt at de før eller senere må søke hjelp. Det handler om et eksistensielt behov.

I Norge har Oslo universitetssykehus (OUS) ved Nasjonal behandlingstjeneste for kjønnsdysfori (NBTS) fått det nasjonale ansvaret for behandlingen. Det betyr at det kun er ved NBTS på OUS man utfører endelig utredning, diagnose, pubertets blokkere, hormonbehandling og kirurgi.

NBTS er delt opp i en barneavdeling og en voksen avdeling.

NBTS ønsker at henvisning skal komme fra Barne- og ungdomspsykiatrisk klinikk (BUP) for barn under 18 år og fra Distriktpsikiatrisk senter (DPS) for voksne 18 år og eldre. Det er også mulig at fastlege, foresatte eller personen selv tar kontakt med privatpraktiserende psykolog som har erfaring med kjønnsdysfori og henviser til NBTS.

Ta kontakt med HBRS for mer informasjon om henvisning til privatpraktiserende psykolog.

Når BUP, DPS eller privatpraktiserende psykolog har sendt henvisning til NBTS-barn eller voksne, skal sykehuset innen 10 virkedager sende informasjon til henvisende lege og til deg om utfallet av den vurderingen som er blitt foretatt. Det vil si om du blir innkalt til time.

Når man får første time vil man bli innkalt for å få generell informasjon og første samtale. Du vil kunne møte sykepleier, psykolog og lege på første time. Samtaler kan dreie seg om blant annet å bekrefte diagnosen kjønnsdysfori, og i forhold til sosiale eller psykiske problemer.

Man vil så ha jevnlig kontakt med sykepleier, psykolog og psykiater i en evalueringsperiode. Evalueringsperioden og behandlingen er individuell og kan ta ulik tid for dem som søker hjelp. Generelt varer evalueringen i omtrent et år.

Når man har fått diagnosen kjønnsdysfori, og NBTS anbefaler kjønnskorrigerende behandling, vil man bli undersøkt hos endokrinolog (hormonspesialist). Dersom det ikke er til hinder for videre behandling, vil man begynne den hormonelle behandlingen.

I løpet av evalueringen forventes det at man starter virkelighetserfaringen ("Real Life Test"). Det er for å se om man mestrer situasjonen i samfunnet som det kjønn man opplever at han/hun er.

Etter et til to år på hormonell behandling, vil man bli satt opp til kirurgisk behandling, dersom den tverrfaglige gruppen på NBTS mener at det er forsvarlig.

Den beskrevne saksgangen vil ta ca. 3 - 5 år, men kan variere ut i fra at det er individuell behandling.

Det finnes ikke eksakte tall på hvor mange som har fått behandling i Norge. Men det er trolig et sted mellom 700 – 900 siden 1963 som har gjennomgått en kjønnskorrigerende behandling på OUS.

I Norge får alle et nytt juridisk personnummer, som betyr at de er likestilt juridisk som mann eller kvinne på samme måte som andre kvinner og menn i samfunnet. Gjennomsnittsalder er i dag ca. 20 år for behandling. Det var i 2017 omtrent 200 barn 18 år og yngre som ble henvist til NBTS-barn på OUS.

Ønsker du/dere mer informasjon, råd eller veiledning. Eller om dere ønsker at HBRS skal komme å holde et informasjonskurs på skolen, for helsepersonell. Eventuelt samtale med lærer på skolen. Vi tilrettelegger etter dine ønsker og behov av informasjon, så godt det lar seg gjøre.

Og vi har som mål å gjøre det så tilgjengelig som mulig, for alle.

Bare ta kontakt.

Kontaktinformasjon

Harry Benjamin ressursenter

Tlf. 22 11 40 40

E-post til: info@hbrs.no

Besøk oss på Internett: www.hbrs.no

Besøkelsesadresse: Christian Krohgs gate 34, 5. etasje

HBRs

Barn- ungdom-voksen-familie